

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie **E. Ż.**,
oskarżonej z art. 115 ust. 1 i 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 lipca 2023 r.,
skargi obrońcy oskarżonej
na wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 28 lutego 2023 r., sygn. akt IV Ka 1889/22,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie
z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt IV K 48/20,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić skargę,**
- 2. obciążyć E. Ż. kosztami postępowania w przedmiocie skargi.**

UZASADNIENIE

E. Ż. została oskarżona o to, że: w okresie od kwietnia [...] roku do czerwca [...] roku w nieustalonym miejscu na terenie RP przywłaszczyła sobie autorstwo części fragmentów utworu M. H. K. „XXX” w opublikowanej przez W.pl D.K. pracy habilitacyjnej „YYY” w ten sposób że rozpowszechniła w/w monografię nie podając właściwego nazwiska autora części zamieszczonego i wykorzystywanego w powyższej pracy materiału, a mianowicie zamieszczenie w rozdziale II swojej pracy całości tekstu opracowania M. H. K., przez co wprowadziła w błąd co do autorstwa części wydanej monografii, tj. o czyn z art. 115 ust. 1 i 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, wyrokiem z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt IV K 48/20, uniewinnił oskarżoną od popełnienia zarzucanego czynu.

Od tego wyroku apelację wniósł prokurator.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, po rozpoznaniu tej apelacji prokuratora wniesionej na niekorzyść E. Ż., wyrokiem z dnia 26 maja 2022 r., sygn. akt IV Ka 1400/21, uchylił wyrok Sądu I instancji i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu Szczecin-Centrum w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 maja 2022 r. złożył obrońca E. Ż., gdzie podnosząc zarzut naruszenia art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k., wniósł o uchylenie ww. wyroku i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Skarga trafiła do rozpoznania przed Sąd Najwyższy, który wyrokiem z dnia 20 października 2022 r. (sygn. akt III KS 63/22) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W związku z powyższym, sprawa trafiła ponownie do rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Szczecinie, który wyrokiem z dnia 28 lutego 2023 r. (sygn. akt IV Ka 1889/22) uchylił wyrok Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Obrońca E. Ż. złożył skargę na wyrok Sądu odwoławczego z dnia 28 lutego 2023 r., zaskarżając go w całości na korzyść oskarżonej i zarzucając mu: „naruszenie art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie orzeczenia Sadu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt IV K 48/20, pomimo tego, iż nie zaistniały podstawy do takiego postąpienia przez Sąd odwoławczy, podczas gdy wydanie wyroku z dnia 28.02.2023 r. przez Sąd Okręgowy w Szczecinie było przedwcześnie, skoro Sąd ten uznał, że postępowanie dowodowe dokonane przez Sąd I instancji zostało przeprowadzone w sposób niewłaściwy (wobec tego, iż nie zostały poczynione ustalenia faktyczne oraz Sąd ten miał się uchylić od oceny dowodów), a Sąd II instancji mógł podjąć stosowne działania w tym zakresie, lecz tego nie uczynił w sposób pełny, a więc uchylenie wyroku Sądu I instancji było tym bardziej

przedwczesne, skoro Sąd Odwoławczy jednoznacznie stwierdził, że nie widzi potrzeby uzupełnienia materiału dowodowego, bo tej już uzyskany jawi się jako dostateczny dla rozstrzygnięcia, wskazując jednocześnie, że nie stawia przeszkód Sądowi Rejonowemu w tym zakresie, gdyby taką potrzebę dostrzegł.”.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z treścią art. 437 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy może uchylić orzeczenie i przekazać je sądowi I instancji do ponownego rozpoznania jedynie wtedy, gdy: zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza, konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, a także wtedy, gdy wydanie wyroku reformatoryjnego naruszyłoby regułę *ne peius*, wskazaną w art. 454 § 1 k.p.k.

Zadaniem Sądu Najwyższego rozpatrującego skargę na wyrok kasacyjny sądu odwoławczego, zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, jest wyłącznie skontrolowanie, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnej przeszkody, określonej w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Jednocześnie pamiętać należy, że w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18 przesądzono, iż możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy - w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) - stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na

przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. Taka właśnie sytuacja procesowa zaistniała w sprawie niniejszej, czego autor skargi zdaje się nie dostrzegać.

Przyczyną uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania był zakaz wynikający z art. 454 § 1 k.p.k. Sąd Okręgowy w Szczecinie w punkcie 5.3.1.4.1 uzasadnienia (str. 21) wskazał jednoznacznie jako podstawę prawną uchylenia wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie, mocą którego uniewinniono E. Ż od popełnienia czynu z art. 115 ust. 1 i 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – właśnie art. 454 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Okręgowy w Szczecinie stwierdził, że w postępowaniu przed sądem *meriti* doszło do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów i niezasadne przyjęcie, że materiał dowodowy przedstawiony przez oskarżyciela publicznego, nie daje dostatecznych podstaw do przypisania oskarżonej sprawstwa i winy w zakresie zarzucanego jej czynu. Zważył, że sąd rejonowy nie dokonał w zasadzie żadnej oceny zgromadzonych dowodów, którymi były opinie biegłych, a poprzestał jedynie na ich ocenie ilościowej (a nie jakościowej), wskazując, że skoro opinie są sprzeczne, a wydane zostały przez osoby o wiedzy specjalnej, to nie ma potrzeby osądzania, która grupa biegłych jest bardziej kompetentna, co stało się przyczyną zastosowania przez sąd *meriti* regulacji unormowanej w art. 5 § 2 k.p.k.

Sąd Okręgowy w Szczecinie dokonał merytorycznej oceny wszystkich, zgromadzonych w sprawie opinii biegłych (co było przecież rolą sądu *a quo*), wywiązując się tym samym z zaleceń skierowanych w jego stronę przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 października 2022 r. W sprawie niniejszej sąd odwoławczy metodycznie i wyjątkowo drobiazgowo wyjaśniał, dlaczego – w jego ocenie - nie jest możliwe na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego zaakceptowanie braku przypisania oskarżonej sprawstwa przywłaszczenia autorstwa części fragmentów utworu, czemu dał wyraz w części 3.1 uzasadnienia (str. 5-19).

Reasumując, Sąd II instancji wskazał, że gdyby nie stwierdzone uchybienia w zakresie oceny zgromadzonego materiału dowodowego (a raczej braku jakiegokolwiek oceny), zapadłby niewątpliwie wyrok Sądu I instancji o odmiennej treści. Dokonawszy bowiem oceny zgromadzonych w sprawie dowodów z opinii biegłych, Sąd I instancji nie znalazłby podstaw do uniewinnienia E. Ż (por. wnioski końcowe – str. 19 uzasadnienia sądu odwoławczego). Sąd Okręgowy w Szczecinie wskazał zatem wprost, że wydanie przezeń innego wyroku niż uchylający było niedopuszczalne z uwagi na określony w treści art. 454 § 1 k.p.k. zakaz *ne peius*. Dostrzegając te zaszłości jednocześnie – z całą mocą - należy zasygnalizować, że poza zakresem rozstrzygania w niniejszym postępowaniu przez Sąd Najwyższy pozostaje ocena trafności tych ustaleń sądu odwoławczego co do istoty sprawy, a zatem co do rzeczywistego zaistnienia podstaw do skazania oskarżonej. „W postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi od wyroku sądu odwoławczego Sąd Najwyższy nie może bowiem (...) oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy do wydania wyroku zmieniającego - nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 KPK do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie - rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych.” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2018, V KS 15/18, SIP Lex nr 2515959). Pierwszorzędne znaczenie z perspektywy kontroli wydanego przez Sąd II instancji wyroku w aspekcie przewidzianej w art. 539a k.p.k. skargi na wyrok sądu odwoławczego ma fakt uzasadnienia przez Sąd odwoławczy swojego stanowiska w przedmiocie uchylenia wyroku Sądu I instancji i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania w związku z art. 454 § 1 k.p.k., a tym samym i wykazania respektowania przez ten Sąd wymogów przewidzianych treścią art. 437 k.p.k.

Ze wskazanych wyżej względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

[as]

